

Oikeusneuvos Anne E. Niemi

11.11.2019

Diaarinumero
H 597/19

Eduskunnan sosiaali- ja terveystoimikunnalle

Eduskunnan sosiaali- ja terveystoimikunnan lausuntopyyntö

LAUSUNTO EDUSKUNNAN SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMIKUNNALLE HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAEIKSI LASTENSUOJELULAIN JA LASTENSUOJELULAIN MUUTTAMISESTA ANNETUN LAIN VOIMAANTULOSÄÄNNÖKSEN MUUTTAMISESTA

Eduskunnan sosiaali- ja terveystoimikunta on pyytänyt korkeimman hallinto-oikeuden lausuntoa hallituksen esityksestä (HE 71/2019 vp) laeiksi lastensuojelulain ja lastensuojelulain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta.

Korkein hallinto-oikeus käsittelee lausunnossaan hallituksen esitystä erityisesti siltä osin kuin se koskee lastensuojelulakiin tehtäviä tarkistuksia uuden oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019, jäljempänä myös hallintoprosessilaki) johdosta. Tältä osin korkein hallinto-oikeus keskittyy tarkastelemaan valituslupasääntelyn kattavuutta lastensuojelulain mukaisissa asioissa, erityisesti huostaanottoa ja sijaishuoltoon sijoittamista koskeissa asioissa.

1 Yleistä valituslupajärjestelmästä korkeimmassa hallinto-oikeudessa

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa sovellettava valituslupajärjestelmä ei rajoita muutoksenhakijan oikeutta saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden arvioitavaksi. Korkeimman hallinto-oikeuden on myönnettävä valituslupa, jos jokin seuraavista perusteista täyttyy:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valituslupan myöntämiseen on muu painava syy.

2 Lastensuojelulain mukaisiin asioihin kattava valituslupajärjestelmä

Hallituksen esityksen mukaan lastensuojelulakiin (92 §) ei säädettäisi poikkeusta laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa säädettyyn valituslupajärjestelmään. Tämä tarkoittaa, että kaikissa lastensuojelulain 92 §:n tarkoittamissa asioissa valittaminen edellyttää valituslupaa. Näitä asioita ovat muun ohessa lapsen huostaanotto ja sijaishuoltoon sijoittaminen sekä huostassapidon lakkaaminen.

Korkeimman hallinto-oikeuden henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla www.kho.fi
Uppgifter gällande behandlingen av personuppgifter i högsta förvaltningsdomstolen och dataskydd finns tillgängliga på www.hfd.fi

Huostaanottoasioissa oikeusturva toteutuu ensisijaisesti hallinto-oikeuden menettelyssä. Lastensuojeluviranomaisen on oikeudenkäynnissä osoitettava, että huostaanoton edellytykset täyttyvät. Hallinto-oikeusvaihe turvaa lastensuojeluasioiden laadun ja merkittävyyden edellyttämät oikeusturvatakeet niin kattavasti, että jatkovalitukseen voidaan poikkeuksetta soveltaa valituslupamenettelyä.

Korkein hallinto-oikeus toteaa, että hallituksen esityksessä on käyty kattavasti läpi valituslupajärjestelmää sekä lapsen edun toteutumisen että oikeusturvatakeiden riittävyyden kannalta ja päädytty perusteltuun ratkaisuun. Korkein hallinto-oikeus korostaa, että valituslupajärjestelmä ei poista asianosaisten oikeutta hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Se ei rajoita korkeimman hallinto-oikeuden mahdollisuutta tutkia hallinto-oikeuden päätöksen laillisuutta sekä menettelylliseltä että sisällölliseltä kannalta. Valituslupa tulee myönnettäväksi aina, kun siihen on oikeudellinen tarve.

Korkein hallinto-oikeus pitää välttämättömänä, että valituslupajärjestelmä tulee hallituksen esityksessä todetuin tavoin koskemaan kaikkia niitä lastensuojeluasioita, joissa voimassa olevan hallintolainkäyttölain mukaan hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen.